

12. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів / За ред. П.Г. Лузана. – Ірпінь: Редакційно-вид. відділ АДПС України, 2000. – 191 с.59.
13. Хриков Є. М. Теорія та методика внутрішкільного управління в сучасних умовах: Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Київський ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 1997. – 48 с.
14. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навч. посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
15. Литвин А.В. Наступність у професійній підготовці фахівців машинобудівного профілю в системі “ВПУ – вищі заклади освіти”: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки АПН України. – К., 2002. – 20 с.

В статье рассматриваются педагогические условия организации методической работы в современном колледже как составной части совершенствования учебно-воспитательного процесса, исследуются подходы к пониманию данной проблемы в работах ведущих учёных, отмечаются направления дальнейшего исследования по разработке и апробации дееспособной системы оценки результативности методической работы.

In clause the pedagogical conditions of methodical work' organization in modern college are considered, as the components of perfection of educational process, are investigated the approaches to understanding of the given problem in works of the conducting scientists, the directions of the further research on development and approbation of capable system of an estimation of productivity of methodical work are marked.

УДК 317.13: 373.3

Калашнікова Т. В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ЖАНРІВ У ЗМІСТІ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено проблемам підготовки майбутніх учителів початкових класів до використання жанрів дитячого фольклору в змісті ігрових технологій. Проаналізовано підручники і посібники до них на вміст фольклорних жанрів, які можна використовувати у навчально-виховному процесі першого класу.

Постановка проблеми. Сучасні умови інтенсивного введення в педагогічний процес різноманітних інноваційних технологій зумовили перегляд і якісне оновлення змісту підготовки майбутніх учителів, зокрема початкових класів. Про підготовку нового покоління педагогічних працівників, підвищення їхньої загальної культури, професійної кваліфікації наголошується у Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття») [4]

Зміни у всіх ланках освіти торкнулися і початкової школи. Тому вчителям початкових класів доводиться найважче: вони не тільки виконують своє основне завдання, але й застосовують нововведення, які забезпечують наступність у традиційній системі навчання, виховання та розвитку школярів. Залучаючи інноваційні технології в освітній процес першого класу загальноосвітньої школи, учителям не обійтись без ігрових моментів. Як зазначає В.Давидов, «повноцінну трудову діяльність можна сформувати лише на основі ігрової і навчальної, а навчальну діяльність – тільки на основі ігрової» [2, с4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Іграм та ігровим технологіям присвятили свої праці В.Кукушин, В.Петрусинський, Г.Селевко, Н.Бібік, О.Савченко, О.Скворчевська та інші, однак існує певна розбіжність між запитам сучасного навчального процесу і ґрунтовними методичними розробками цієї проблематики.

Проводячи ігри під час навчального процесу, особливо в першому класі, вчителі стикаються з проблемами їх змістового насичення. Великого значення набувають жанри дитячого фольклору, які щонайкраще відповідають віковим, психологічним потребам 6-ти річної дитини.

Формулювання цілей статті. Стаття має на меті розкрити особливості підготовки вчителів початкових класів до використання жанрів дитячого фольклору (лічилки, мирилки, заклички, скоромовки, потішки, колискові та ін.), які можна застосовувати під час проведення ігрових технологій на уроках у першому класі. Зазначені вище жанри дитячого фольклору дуже глибокі, містять у собі величезний навчально-розвивальний потенціал і якнайкраще сприяють розвитку мовлення молодших школярів. Вони добре сприймаються дітьми, а за формою і за змістом найповніше відповідають ментальності української дитини.

Виклад основного матеріалу. Стаття відображає результати роботи, яка ведеться відповідно до комплексної наукової теми кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у початковій школі ХНПУ імені Г.С.Сковороди «Шляхи оптимізації теорії та методики викладання філологічних дисциплін у початковій школі».

Для зазначеної роботи з ігровими технологіями вчителі, як правило, використовують матеріал букварів, посібників до них, методичних видань. Ми, проаналізувавши дидактичний матеріал чинних за програмою «Букварів», посібників до них та «Читанок» 2-4 класів, щодо наявності різноманітних жанрів фольклору, маємо такі дані.

Найбільше жанрове розмаїття фольклорних творів представлено у «Букварі» Д.Луцика: прислів'я, приказки, скоромовки, загадки, лічилки, заклички, обрядовий фольклор, потішки. Найменше жанрів (3-4 види) знаходимо у посібниках до букварів К.Прищепи; М.Вашуленка; О.Джежелей, О.Коваленко, А.Ємець та у «Читанках» О.Савченко.

Жанрами, що наявні у всіх джерелах, є скоромовки та загадки. Їх найбільше у початковому курсі Читання.

Використовуючи скоромовки у змісті певної гри на уроках, учитель не лише корегує артикуляцію учнів. Так, наприклад, скоромовку «Бабин біб розцвів у дощ, буде бабі біб у борщ» можна використати на уроці навчання грамоти при вивченні звука [б], [шч] на етапі мотивації навчального матеріалу, первинного закріплення знань та ін. Ту ж саму скоромовку (як варіант) можна використати на уроці «Я і Україна. Навколишній світ» при вивченні теми «Природа навколо нас»: учитель пропонує пограти у гру «Назви рослину за описом». Учитель дає опис рослини: «Росте вона переважно на городах, квіточки у неї невеличкі, насіння знаходиться у стрючечку». Після відгадування відбувається введення в активний словник слова «біб» та розучування скоромовки.

Загадки взагалі універсальний жанр дитячого фольклору, який можна використати на будь-якому уроці в початковій школі. Доцільно буде використовувати їх на етапах актуалізації опорних знань, повідомлення теми та мети уроку, повторення і закріплення вивченого, підсумку уроку.

У «Читанках» є значна за обсягом підбірка прислів'їв та приказок. Інші жанри фольклору представлені мало або зовсім не виявлені. Зокрема лічилки знаходимо по одній у:

- 1) «Букварях» Д.Луцика; Н.Воскресенської;
- 2) посібниках до «Букварів» Н.Воскресенської; К.Прищепи; М.Вашуленка;
- 3) посібнику «Вчусая читати» О.Джежелей, О.Коваленко, А.Ємець.

Автори Д.Луцик; Н.Воскресенська; М.Вашуленко включили до своїх «Букварів» лічилки та заклички. Такі жанри, як колискові пісні, мирилки, народні мудрості знаходимо тільки у «Букварі» й посібнику до нього Н.Воскресенської. Народні прикмети є тільки у «Букварях» К.Прищепи та М.Вашуленка.

Звертаємо увагу на такі жанри дитячого фольклору, як лічилки і мирилки, без яких не відбувається жодна повноцінна гра. Цих жанрів у проаналізованій літературі найменше. Для дитини цього віку характерно у грі посваритися (можливо навіть

використання дражнилок), але, за вмілого керівництва грою, відразу ж і помириться, використовуючи мирилку.

Складність у використанні фольклорних жанрів у змісті ігрових технологій полягає в тому, що вчителю початкових класів доводиться добирати необхідний матеріал, оскільки не всі жанри представлені у проаналізованих нами чинних підручниках та посібниках до них. Викликає сумніви і системність подачі такого матеріалу.

Між тим, аналіз методичної підготовки студентів факультетів початкового навчання, опитування вчителів-практиків, методистів доводить, що учитель початкової школи мало обізнаний з жанрами дитячого фольклору; можливостями їх використання на різних етапах уроку та різних уроках; впливом на дитину.

Варто визначити шляхи цілеспрямованої підготовки майбутніх учителів початкової школи до впровадження і реалізації ігрових технологій. Така підготовка може здійснюватися в процесі вивчення предметних методик, етнопедагогіки або шляхом розробки спецкурсів та спецсемініарів. Зокрема нами розроблено програму спецсемінару «Підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи з ігровими технологіями», розраховану на 12 годин, вивчання якого дозволяє методично підготувати майбутніх учителів. Результати педагогічної практики підтвердили доцільність уведення такого спецсемінару в навчальний процес.

Висновки. Отже, нові тенденції розвитку освіти України висунули нові завдання до підготовки вчителя і зумовили пошуки нових форм, методів, технологій навчання, що у свою чергу актуалізувало проблему підвищення професійного рівня вчителів, особливо початкових класів. Залучаючи різні інновації, не слід забувати про ефективність традиційних, історично-закладених засобів навчання. Використовуючи у грі жанри дитячого фольклору, вчитель дає змогу дітям краще пізнати культуру, духовні надбання українського народу. У процесі гри ці жанри якнайкраще дають змогу поєднати розвагу і навчання, сприяють вихованню та розвитку підростаючого покоління, спонукають дитину до аналізу, самостійного пошуку, творчості. Однак необхідно включити до змісту підготовки майбутніх учителів початкових класів відповідні курси, які б сприяли формуванню методичної компетенції з цього питання.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. У подальшому ми плануємо продовжувати розробку проблеми використання лінгвістичних ігрових технологій на уроках у початковій школі.

Література:

1. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие / Г.К.Селевко. – М.: Нар.обр., 1998. – С. 50-60.
2. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения / В.В.Давыдов. – М.: Педагогика, 1986. – С. 4.
3. Кукушин В.С. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов пед. специальностей / Авт.-сост. М.В.Буланова-Топоркова / Под общ. ред. В.С.Кукушин. – Ростов н/Д: МарТ, 2004. – С. 86-93.
4. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття») ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993р. №896.

Статья посвящена проблемам подготовки будущих учителей начальной школы к использованию жанров детского фольклора в содержании игровых технологий. Проанализированы учебники и пособия к ним на содержание фольклорных жанров, которые можно использовать в учебно-воспитательном процессе первого класса.

The article is devoted the problems of preparation of future teachers of primary classes to the using of genres of child's folk-lore in content of playing technologies. Textbooks and manuals are analysed on content of folk-lore genres which can be used into educational-upbringing process of the first class.